

VERENIGING VOOR BESCHAAFDE OMGANGSTAAL (VBO) is de benaming van twee opeenvolgende verenigingen die tot doel hebben aan het ABN (afkorting van Algemeen Beschaafd Nederlands) in Vlaanderen een ruimere verbreiding te geven.

Voorloper van beide verenigingen was de Vereeniging voor Beschaafde Nederlandsche Uitspraak (VBNU), die op 14 juni 1913 te Antwerpen tot stand kwam. Op 24 juli 1913 had de eerste algemene vergadering plaats met als voorzitter dr. A. Jacob, als secretaris Eug. de Bock en als raadsleden o.m. A. Hans, J. Muls en A. Borms. Te Gent werd al spoedig een afdeling gevormd met o.m. J. Goosenaerts, J.O. de Gruyter en Rosa de Guchtenaere. De vereniging gaf het tijdschrift Mededeelingen van de VNBU uit, waarvan 3 nummers zijn verschenen (november 1913, februari en juli 1914). De nadruk lag bij de VBNU vooral op het „verspreiden van het goede woord”, het gesproken Nederlands. De activiteit werd door de Eerste Wereldoorlog afgebroken.

Het duurde tot november 1932, dat te Antwerpen een nieuwe vereniging werd opgericht met als naam Vereeniging voor Beschaafde Omgangstaal. De voorzitter was M. Lauwerijs, ondervoorzitters M. de Ketelaere en G. Dewijze. Sedert 1936 gaf ze een maandblad uit, waarin een rubriek Spreek en Schrijf Weer Nederlandsch werd verzorgd door G. Dewijze en waaraan C.H. Peeters vaste medewerker was. In 1939 werd het maandblad een tijdschrift in klein-octavo met als titel Stijl en Volk. De ondertitel is een echt programma : Orgaan van de VBO ter bevordering van den groei naar stijl in den privaten en openbaren levensvorm van ons Volk. Als hoofdredacteur fungeerde A. Jacobs. De eerste VBO verdween bij het eind van de Tweede Wereldoorlog.

De tweede VBO ontstond als direct gevolg van een studievergadering (Brussel 12 juli 1947) van het Vermeylenfonds, waar vertegenwoordigers van het Davidsfonds en het Willemsfonds aanwezig waren; daar werd de basis gelegd voor „een nieuw organisme, dat buiten alle politieke of filosofische bedoelingen in het Vlaamse land het spreken van de algemene omgangstaal zal bevorderen”. De stichting had plaats op 13 maart 1948; het bestuur bestond uit dr. W. Pée, voorzitter, dr. J. Leenen, ondervoorzitter en lic. Paul van de Velde, secretaris. In een oproep in december 1948 heette het : „De werkelijk levende nationale taal, het machtig natuurlijk bindmiddel tussen alle streken en standen is elders (nl. in Nederland) als vanzelf tot stand gekomen; bij ons (in Vlaanderen) zal dat nog veel opzettelijke bemoeiing en inspanning vergen”. Van 1951 af wordt een eigen tijdschrift Nu Nog (z. aldaar) uitgegeven en in 1953 smolt de VBO samen met de inmiddels te Brussel opgerichte

Vereniging voor Beschaafd Nederlands (voorzitter Ev. Verachter). Van toen af fungeerde mevr. J. Dejaeger-Wolff als secretaresse. De statuten omschrijven het doel van de VBO als „de verbreiding van het algemeen Nederlands in de mondelinge omgang en in het algemeen de bevordering van het juiste taalgebruik”.

Vertakt over een tiental afdelingen organiseert de VBO de ABN-veertiendaagse (elk jaar sedert 1954), welsprekendheidstoernooien, vertelwedstrijden en taalquizen voor de jeugd, debatavonden, oefeningen in taalvaardigheid, voordrachten voor het personeel van de openbare diensten, werkgroepen voor het onderwijs. In 1958 werd op de Wereldtentoonstelling te Brussel een Nederlands taalcongres georganiseerd.

De VBO speelt nog steeds een grote rol bij de vorming van de Vlamingen tot vaardige beoefenaars van de Nederlandse cultuurtaal.

Behalve het scheppen van het gunstige klimaat voor het ABN tracht de VBO inzicht bij te brengen in de evolutie van het levende Nederlands.

RENE HAESERYN